(Nro. 248.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 124. 29. Października 1821.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia d. 18. Października. — Jego Cesarska Królewska Mość ze względu na zasługi Józefa Stipsicza C. K. taynego Radcę, Jenerała iazdy i Wice-Prezydenta Rady nadworney woienney, Barona dziedzicznych kraiów Niemieckich, i Szlachcica pochodzącego z dawnego domu Węgierskiego położone dla N. Dwora i kraiu, raczył onegoż w d. 12. Lutego b. r. wynieść do stanu Barona i Magnata Królestwa Węgierskiego.

Doktor Pohl przybył tu na d. 15. b. m. na okręcie, przywożącym płody natury z Brazylii i rodzinę dzikich ludzi Brazyliyskich, złożoną z oyca matki i dziecięcia.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług naynowszych wiadomości z Buenos-Ayres z d. 18. Lipca, (które Kuryier za urzędowe podaie) donoszą, że niepodlegli znieśli zupełnie w Niższem Peru korpus Hiszpański złożony ze starych żołnierzy, i dowodcę onego, Veimara, zabili. Podług tego nie przeszkadza nic do wolnego handlu z niezmierną przestrzenią kraiu aż do Salty, Tucmaną i naynakomitszemi miastami portowemi. Z powodu tego zwycięztwa zayść miały w całym kraiu wielkie uroczystości.

Portugaliia Brazyliia i Algarbiia.

Podług listu z Rio-de-Janeiro z d. 4. Sierpnia oddalił się głowny skarbnik tamecznego banku, i ten przymuszony był do wstrzymania wypłat przez dni trzy to iest 28., 30. i 31. Lipca. W prawdzie zaczął bank tenże wypłacać na d. 1. Sierpnia, lecz ogłosił pierwey, iż wypłaty w gotowych pieniądzach tylko w pewnych nastąpią stosunkach. Pieniądze złote i srebrne maią nadzwyżek, pierwsze 8 drugie zaś 5 procentu.

Gazety Londyńskie zawieraią następuiący list z Rio-de-Janeiro z d. 23. Lipca: »Przed kilku dniami przybył tu Sekretarz Ministra Angielskiego z Limy, którą opuścił na d. 1. Maia. Niebawem przed iego odiazdem stanęła Amerykańska fregatta: Jenerał Brown na kotwicy przed Callao, i Wice-Król Pezuela, chciał na nią wsiąść. La Serna, nowy Wice-Król, posiadał wielkie zaufanie, i swemi silnemi środkami podniosł sprawę Królewską. Sir Thomas Hardy bawił w Limie 5 dni i miewał częste narady z Wice-Królem. Gdy powrócił do Valparaiso, uwiadomił tamecznych kupców, iż nie uznawałby oblężenia Lorda Cochrane. (List odebrany w kawiarni Lloyds, wyraża, że dowodca Angielski żądał niezwłocznego wydania trzech Angielskich okrętów stoiących w porcie Valparaiso i oświadczył, iż, ieżli to nie nastąpi odbierze takowe przemocą). Lord Cochrane wylądował do Arica w 1500 ludzi i miasto zrabował. Wpadły mu w ręce cztery okręty, mianowicie: Lord Cathcart, Columbia Józef i Robert, pierwsze dwa były iuż prożne.

Woysko niepodległych w Peru nie w naylepszym było stanie, podczas gdy Sekretarz Angielski zwiedzał ich główną kwaterę w Huaura. San Martin wypłynął z 1000 ludzi, nie wiadomo zamiaru tey wyprawy. (Wyprawa ta zdaie się bydź tą, którą gazety Jamaickie podaią, że wynosiła 4000 ludzi i zupełnie pobitą została przez roialistów.) Reszta iego woyska stała w Huaura, pod rozkazami Las Heras, lecz w smutnym położeniu, albowiem połowa ludzi chorowała; brakowało im na wszystkiem i do tego obawiali się, aby ich nieoderznęli z Arenalesem stoiącym w Pisco, Jenerałowie Valdes i Riccafort. Krainę położoną pomiędzy Buenos-Ayres i Chili tak napełniali Montenerowie, że niebezpiecznie było w tey okolicy podróżować. (Jak wiadomo są oni zniesieni i związek wewnątrz przywrócony.) Sekretarz Angielski musiał tylko iechać nocą a w dzień się ukrywać. Tym sposobem przybył on tutay lecz mało podróżnych odważy się pyść za iego przykładem.«

)(

Hiszpaniia.

List z Sewilli z d. 21. Września zawiera: »Dwa dni i dwie nocy całe miasto było w poruszeniu i wszystkie sklepy pozamykano. Popiersie Riega ozdobione kwiatami i zwycięztwy znakami oprowadzano na wozie tryiumfalnym po wszystkich dzielnicach miasta; miano mowy patryiotyczne, muzyka woyskowa brzmiała we wszystkich ulicach i oświecano miasto przez te obiedwie nocy. — Grimarest nieuszedł z więzienia, ani iak twierdzą gazety Francuzkie rozszarpał go lud, lecz iutro wraz z Mirem, Datem i iego współuczestnikami dowie się o potwierdzeniu lub odmianie przez Sąd Appellacyyny wyroku wydanego w pierwszey instancyi. Ponieważ rozeszła się była wieść, że Sędzia pierwszey instancyi, zmuszony był do swoiego wyroku boiaźnią, więc wezwał go Naczelnik polityczny dla wyznania publicznie prawdy; Sędzia odpowiedział, iż ani boiaźn ani nadzieia nim niepowodowały lecz wyraźne brzmienie prawa z d. 28. Kwietnia b. r.«

Francyia.

Od d. 23. t. m. (wyraża Dziennik Marsylski z d. 28go Września) nie przywieziono żadnego chorego z wyspy Pomegu do szpitala, a nawet nie masz iuż takowych pomiędzy osadami okrętów, które odprawiaią kwarantannę na teyże wyspie. Stan zdrowia mieszkańców miasta nigdy nie był lepszym.

Z Dax, (w Departamencie des Landes), piszą z d. 28. Września: »Kilku Hiszpanów, którzy chcieli wniyść do Francyi przez dolinę Andorre, odparci zostali przez mieszkańców, którzy się w massę zebrali. Na żądanie ich, Prefekt Departamentu Arriege posłał tamwoysko dla wzmocnienia kordonu. W Bellegarde (w Pyreneach wschodnich) kilku potaiemnie handluiących pokusiło się podobnie przekroczyć kordon; atoli woysko dało odpor i zapędziło ich aż w kray Hiszpański. Przy tem zdarzeniu ieden z przemycaiących towary zginął, drugi ciężko raniony. Ciało zabitego i towary, które przy nim znaleziono, zostały spalone.

Były Angielski Jenerał Sir Robert Wilson, który przed odiazdem swoim z Paryża do Londynu żądał od Xięcia Yorka, Naczelnego Dowodzcy woyska Angielskiego, aby postępowanie iego sądownie rozpoznać, otrzymał od tegoż Xięcia odpowiedź, iż Król nie uznał za rzecz słuszną, zezwolenia na takowe iego żądanie.

List z Paryża z d. 5. Października zawiera względem teraźnieyszych wyborów: »Codziennie odbieramy wiadomości o nowych wyborach piątego rzędu. Dotychczasowe sprzyiaią naywięcey liberalistom; przynaymniey większa część obranych dotąd Deputowanych zaymie mieysca swoie po lewey stronie, lub w lewym środku. P. St. Aignan, złożony z urzędu Prefekta brzegów północnych, ponieważ trzymał się strony lewey, obrany w Nantes znaczną większością głosów; w Rheims wybrano bogatego fabrykanta P. Luc Joberta, wspólnika P. Ternaux, który był iuż Posłem do Izby Deputowanych z Rheims. W Caen, w Falaise, iak się dziś wieczorem dowiaduiemy, obrano popobnież liberalnych Deputowanych, w Boulogne i w Bayeux. W Departamencie Sekwany i Oisy na czterech Deputowanych wybrano trzech iawnych liberalistów, mianowicie: byłego Prefekta, Barona Delaitre, dawnego Burmistrza Wersailskiego P. Jouvencal i P. Bouqueta. W Departamencie Meurthy mianowano tylko P. Louis (z lewey strony środka), który z PP. Dessoles i St. Cyrem wyszedł był z Ministeryium); inni dway Deputowani są: Jenerał Porucznik Grandjean (na połowie żołdu) i fabrykant Ruelle z St. Nicolas. W Calvados równie liberalnych wybrano. Z Deputowanych Ministeryialnych znani są dopiero: P. Froc de la Boulaye, z Departamentu Chalon; Kól. Prokurator P. Jacquinot de Pampelune i P. Hay z Dep. Yonne, i P. Tramecourt w Depart. Pas de Calais. Ze strony prawey wybrano w Departamentach Ligery i Cher Hrabiego Salaberry i P. Jeausse-Beauvoir; Margrabiego Villefranche z Depart. Yonne, i P. Chopigny z Obwodu Pas de Calais. Z południowych Departamentów nie masz ieszcze żadnych wiadomości.«

Gazeta Marsylska z d. 28. Września donosi, iż z okrętów zapowietrzonych odbywaiących, kwarantannę w Pomege przeniesiono znowu kilku chorych na żółtą gorączkę do szpitala; trzey z tych umarli, dwóch ieszcze choruie, reszta wyzdrowiała. Owe okręty bywaią wykurzane i ile można zanurzane w wodzie czyszczone. — Przed Marsylyią pokazało się sześć okrętów z Francuzami, zbiegłymi z Barcellony, chciano ie przyiąć do kwarantayny w Pomegue; atoli wzbraniali się tego, ponieważ na stoiących tamże okrętach panuie żółta gorączka i żądali, aby im dozwolono popłynąc do Collioure. Odmówiono ich żądaniu, atoli odbywać mogą swoią kwarantannę w nieiakiey odległości od tegoż miasta.

Włochy.

Były Pułkownik Neapolitański, Andrea Valiante d'Jelsi, mieszkaiący w prowincyi Mollise, znany z wielu występków, o które go obwiniaią, tak się w domu swoim zamknął, iż dom ten podobien był do warownego zamku. Nakoniec w d. 23. Września oddział żołnierzy Austryiackich łącznie z Królewską żandarmeryią wypędziwszy z wszystkich kryiówek poymali go w tyle domu. Znaleziono przy nim siedem strzelb, sześć karabinów pałasz i szsylet.

Dziennik Oboiey Sycylii (*Giornale del Regnò delle due Sicilie*) donosi, że rabusie scigani na wszystkich punktach wnet zostaną wytępieni. Osmiu rabusiów z Valle Rotonda, którzy pierwey przyłożyli się do zabicia osławionego Calabresotto, stawili się przed Władzami i zaprowadzono ich do więzienia. Dziewięciu innych, którzy niepokoili okolicę Itry i Fondy, uciekli, a słabe szczątki kup rabuiące okolice San Germano rozproszyły się i pochowały. Leśni z San Germano i żandarmy zabili dwóch rabusiów, trzeciego wzięli w niewolę, trzey inni stawili się dobrowólnie przed Sądem. W Scilla, Rosarno i Palma straże mieyskie schwytały kilku rabusiów. Rabuś, Filip Scorzafave z Cosenzy, poymany iest przez żandarmow, bardzo był on niebezpiecznym swoiemu rodzinnemu miastu i tameczney okolicy. W Chiarimonte pięciu rabusiów wzięło w niewolę, dwie osób z teyże gminy, za uwolnienie których znacznego żądali okupu. Przy nadeyściu wysłaney przeciwko nich straży z mieszczan uszli do Franca Villa, gdzie napotkawszy na straż mieyską, musieli się potykać. Wszczął się mocny ogień, koniec był wątpliwy, aż nadeszła na pomoc straż mieyska z San Konstantino, poczem poymano czterech rabusiów, piąty poległ, a obadwa ich niewolnicy zostali wolnymi.

Niemcy.

Z Hannoveru dnia 12. *Października.* — Dnia 10. odprawił Król wiazd do miasta swoich przodków.

Z Lubeki. Ludność miasta naszego ubyła więcey iak o 1/3 z tego, czem była przed lat 16 a cena pomieszkania spadła stosunkowo ieszcze bardziey. Dom, którego przed nieszczęsną katastrofą z roku 1806 zaledwie można było kupić za 60,000 grzywien, można go nabydź teraz za 10,000 grzywien i ieszcze nie ma kupca.

Turcyia.

Wiadomości z wyspy Zante z d. 21. Września umieszczone w Dostrzegaczu Austryiackim zawieraią co następnie:

»W dniu 14. t. m. flotta Turecka połączona z eskadrą Baszy Egiptu, złożona ze 34 żaglów zaopatrzywszy w żywność kilka twierdz w Morei będące bliskie poddania się, mianowicie Koron i Motun stanęła na kotwicy w naszey zatoce. Admirał, Padrona Bei, odwiedziwszy po przybyciu swoiem dowodcę wyspy, zapewniał go, iż od czasu iak wypłynął z Dardanellów, niewidział tylko raz 8 do 10 Greckich okrętów, i to w znacznem oddaleniu a od owego czasu i naymnieyszey nie miał potyczki z żadnym oddziałem marynarki Greckiey.«

»W dniu 15. posłał Admirał oddział flotty swoiey ku półnoeney stronie wyspy Korfu, dla połączenia się z eskadrą Kapudana Beia stoiącą tamże w kanale; w d. 18. wyszedł pod żagle z resztą flotty swoiey do zatoki w Patras.«

»Churszyd Basza otrzymał pewne wiadomości, że znaczne posiłki ciągną dla niego ze Stolicy, Macedonii i Thesalii. Osiem tysięcy ludzi przybyło iuż do główney iego kwatery w Janinie, poczem wysłał tenże natychmiast dywizyię, przez Arta i Messalongę do Lepantu dla uwolnienia tey okolicy od powstańców.«

»Dwóch Deputowanych Hydryi i Spezyi przybyło niedawno do obozu Greckiego pod Tripolizza i żądali od naczelnika Morei dwóch millionów piastrów, ieżeli maią czynnie przykładać się do boiu, i w teraźnieyszym smutnem położeniu ile można onym pomagać. Atoli zkądże ci biedni Moreyczykowie wziąć maią dwóch milliionów piastrów, gdy naymożnieysi i naybogatsi z pomiędzy nich wynieśli cały swój maiątek za granicę? Wprawdzie mieszkańcy wysp Hydry, Spezyi i Ypsary są także w smutnem położeniu. Wyspy ich złożone są tylko z gołych skał, nic nie wydaią, a cała ich pomyślność zawisła bezpośrednio od handlu z obcemi narodami, który od początku powstania zupełnie ustał. Do tego dodać należy, iż pomiędzy samymi wyspiarzami panuią naywiększe niezgody, i podobnie dzieie się w ich marynarce iak na stałym lądzie u Powstańców, że nikt niechce słuchać, a każdy radby rozkazywać.«

Multany i Wołoszczyzna.

Z nad granic Multan d. 24. *Październ.* — Jussuf Basza Ibraiłowa, mianowany przez W. Sułtana Seraskierem (Wodzem Naczeł-

nym) woyska w Multanach, oddalony iest ze swoiego mieysca wraz z Kiaja Bejem dla tego, iż dozwalali Turkom będącym w Multanach rabować; mieysce pierwszego zastąpił Basza Bahii. Gdy rozkaz ten oznaymiono woysku, należącemu do osady Ibraiłowa, a stoiącemu w Folticzeni, oraz, że powrócić powinno do Ibraiłowa, oparło się temu rozporządzeniu. Pomiędzy woyskiem tem a przybyłem dla onegoż zmienienia wszczęła się potyczka, lecz nie pociągnęła za sobą żadnych znacznych skutków. Woysko Ibraiłowskie wyruszyło z wielką wrzawą i pochód swóy naznaczyło rabunkiem i zniszczeniem.

Przy oblężeniu klasztoru Sek utracili Turcy około 2,000 ludzi, ponieważ we dwóch szturmach przez oblężonych odpartymi zostali.

Nie zdaie się, aby woysko Tureckie opuściło Multany i Wołoszczyznę, wzmacniaią oni się bardziey, i gotuią się dla przepędzenia zimy; do Multan ciągnie dziesięć tysięcy ludzi ze stu działami i tyleż do Wołoszczyzny. Janczary popełniaią wielkie bezprawia, a Salich Basza nie iest w stanie, onych powściągnąć. Rossyyski Jenerał Gubernator Juzów wezwał Baszę o powściągnienie takowych bezprawiów. Spokoyność i porządek nie są ieszcze zupełnie w Multanach przywrócone. Turcy, zabrali zboże i siano we wszystkich dobrach nieobecnych Bojarów pod pozorem, że dla woyska potrzebuią.

Z Konstantynopoła przybył goniec i przywiozł ogłoszony w Jassach d. 18. b. m. Firman tu załączony. Drugie taiemne listy urzędowe, które tenże goniec przywiozł ieszcze nie były odpieczętowane w d. 19. t. m.

Przekład Firmanu W. Porty do dowodzców Tureckich w Multanach, nadesłanego do Jass d. 17. a ogłoszonego d. 18. Października r. b.:

»Wysoce szanowni i możni Radcy, przedziwni Administratorowie (świata) roztropni i bystro widzący, rozmaitemi darami od Króla Niebios udarzeni pełnomocnicy spraw ludów, ty rzeczywisty Gubernatorze i Nazirze Ibraiłowa Bakir Baszo, tudzież Czerkedszinie (Rządzco) Multan, Wezyrze, Móy Salich Baszo!«

»Wysoka Nasza Porta dowiedziawszy się, że w całych prowincyiah Multan i Wołoszczyzny wytępieni są odszczepieńcy i niektórzy z Naszych wiernych Rajasów powrócili się do domów, inni zas gotowi są do powrotu, i tylko ztąd tego zamiaru nie dopełniaią, że przez brak rządzącego Xięcia nie tylko dochody Xiążęce, iak to: z myta, kopalni soli i inne żadnego nie przynoszą pożytku, lecz uprawa roli, właścicieli dóbr zbiegłych do Kronsztadu, i onegoż okolic zupełnie leży odłogiem.« —

»Ponieważ obadwa te kraie Multany i Wołoszczyzna, zwane są spiżarnią Moiego potężnego kraiu, zatem przywrócenie spokoyności i bezpieczeństwa poddanych w tych kraiach iest nieodzownie potrzebnem, dla czego tak My iak i Nasi wysoce znakomici Pełnomocnicy wydali potrzebne rozkazy w tey treści, aby wszyscy wierni i uczciwi poddani, zbiegli do Państw sąsiedzkich nie obawiali się niczego tak co do osób, iak ich maiątku i raczey używać maią istnieiących i ieszcze maiących się onym udzielić przywilejów, i każdy z nich powracać ma do domu a oddalaiąc od siebie wszelkie obawy oddadź się uprawie roli.«

»Wszystko to ogłoszone ma bydź publicznie tak w Stolicy, iak i miastach obwodowych i po wsiach.«

Stan ten rzeczy istnieć ma aż do mianowania Xięcia, aż dotąd zarządzać maią pełnomocnicy (Kaymakanowie) wszystkiemi dochodami Xięcia i kierować sprawami kraiu podług ustaw.

Nakoniec, ponieważ ze zdania sprawy przez Wezyra i Czerkadszego w Multanach okazuie się, iż w uprzednich naywyższych rozkazach nie masz wyraźney wzmianki o Boiarach, i ci przezto obawiaią się powrócić do kraiu, a z przełożenia uczynionego W. Porcie przez Kaymakana Multan, i z prośby (Arsamaksaru) opatrzoney wielu podpisami z klassy Boiarów wypływa, iż byli szczególniey wiernymi i niewinnymi, dla tego tak poddani iak i Bojarowie zarówno będą poważnymi. Wy przeto wspomnieni Bojarowie ogłosicie te naywyższe rozkazy wszystkim, których się dotyczą, oraz zapewnicie o takich naszych poddanych. Starać się będziecie i użyiecie środków zniewalaiących bez różnicy stanu każdego, do powrotu, ponieważ zamiarem Moim iest, by wszyscy poddani używali bezpieczeństwa i pokoiu, albowiem każdy iakiegobądź stanu iak dalece iest niewinnym i uczciwym nie powinien się niczego obawiać, lecz raczey spodziewać się łaski Cesarskiey i bezpieczeństwa. Niechay więc każdy pełni swoie powinności, a do was należeć będzie to powyższe zalecenie do powszechney podadź wiadomości.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.